

Sygn. akt I C 1716/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Agnieszka Hreczańska-Cholewa

Protokolant Piotr Józwik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 lipca 2016 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa A. C. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. we W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. we W. na rzecz powoda A. C. (1) kwotę 103 875, 17 zł (sto trzy tysiące osiemset siedemdziesiąt pięć złotych 17/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16.09.2015r. do dnia zapłaty;

II. dalej idące powództwo w zakresie odsetek oddala;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 8811 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

I C 1716/15

UZASADNIENIE

Powód A. C. (1) domagał się zasądzenia od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. we W. kwoty 103 876 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24.11.2010 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu (k. 2 i n.) powód wskazał, że zawarł ze stroną pozwana umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...). Zgodnie z umową powód zobowiązany był do opłacania składek, zaś ubezpieczyciel do udzielenia powodowi ochrony ubezpieczeniowej na wypadek śmierci a także do alokacji uiszczonych przez powoda składek. W chwili zawarcia umowy obowiązywał wzorzec umowny o nazwie „Ogólne warunki ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) o oznaczeniu (...) W związku z zaprzestaniem uiszczania przez powoda składek w listopadzie 2010 r. umowa ubezpieczenia została rozwiązana. Zgodnie z ustaleniami strony pozwanej, wartość rachunku umowy powoda na dzień jej rozwiązania tj. 23.11.2010 r. wyniosła 103 875,17 zł jednakże strona pozwana, zgodnie z postanowieniami OWU, ze zgromadzonych środków potrąciła opłatę likwidacyjną stanowiącą 100% wartości rachunku. Powód w dniu 03.09.2015 r. zażądał zwrotu pobranej opłaty likwidacyjnej, jednakże strona pozwana odmówiła dobrowolnego spełnienia świadczenia. W ocenie powoda postanowienia OWU, na podstawie których pobrano tzw. opłatę likwidacyjną stanowią niedozwolone klauzule umowne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ k.c. Powód zawierał wspomnianą umowę jako konsument zaś zakwestionowane przez niego postanowienia nie dotyczące głównych świadczeń nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione. Powód podniósł, że pobrana przez pozwanego opłata pochodziła w 100% ze zgromadzonych przez powoda składek, nie zaś z zysków wypracowanych z inwestycji pozwanego. Takie więc ukształtowanie stosunku prawnego w tym zakresie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz zasadami współżycia społecznego albowiem prowadzą do przejścia

całości zgromadzonych przez powoda aktywów. Pozwany więc uzyskał kosztem powoda niewspółmierne korzyści do poniesionych wydatków czy podjętych czynności. Uzasadniając roszczenie w zakresie odsetek powód wskazał, że roszczenie z tytułu nienależnego świadczenia mające taki charakter już od chwili spełnienia, staje się wymagalne od tej chwili.

Postanowieniem z dnia 29.02.2016 r., doręczonym stronie powodowej w dniu 31.03.2016 r., określono jej czternastodniowy termin do złożenia odpowiedzi na pozew. Termin ten upłynął bezskutecznie. Zarządzeniem wydanym na rozprawie w dniu 22.07.2016 r., złożona przez pełnomocnika strony pozwanej odpowiedź na pozew została zwrócona na podstawie art. 207 § 6 k.p.c. Pozostawiony w aktach dokument ma jedynie charakter załącznika do protokołu.

Na rozprawie w dniu 22.07.2016 r. pełnomocnik strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. we W. wniósł o oddalenie pozwu, podnosząc m.in. zarzut przedawnienia roszczenia powoda. Strona pozwana wskazała także, że ustalenie obowiązku poniesienia przez klienta opłaty likwidacyjnej nie może być uznane za niedozwoloną klauzulę albowiem pobranie przez stronę pozwaną opłaty likwidacyjnej stanowi element głównego jej świadczenia jakim jest wypłata świadczenia z tytułu wykupu. Wskazała także, że opłaty likwidacyjne nie mogą zostać uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami albowiem ochrona praw konsumenta nie może prowadzić do obciążania wyłącznie przedsiębiorcy negatywnymi konsekwencjami rezygnacji konsumenta z dobrowolnie przyjętych zobowiązań. Także koszty wykonywania działalności ubezpieczeniowej w zakresie dotyczącym danej umowy ubezpieczenia muszą być pokryte poprzez pobranie stosownych opłat skoro całość środków zainwestowanych przez klienta jest przeznaczona na inwestycję, która była przewidywana na kilkanaście lat.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 18.05.2009 r. powód A. C. (1) podpisał deklarację przystąpienia do grupowego ubezpieczenia na życie i dożycie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym (...)Banku S.A. (...) nr certyfikatu (...). Warunki ubezpieczenia regulował dokument „Warunki Ubezpieczenia (...) (kod: (...))”. Zgodnie z ich treścią przedmiotem ubezpieczenia było życie ubezpieczonego (rozdział 2 pkt 2). Celem zaś ubezpieczenia było gromadzenie i inwestowanie środków finansowych ubezpieczonego przy wykorzystaniu Ubezpieczeniowego Funduszu Kapitałowego (rozdz. 2 pkt2). Okres odpowiedzialności ubezpieczyciela określono na 180 miesięcy (rozdz. 3 pkt 1). Okres ubezpieczenia mógł zakończyć się przed upływem tego terminu m.in. w wypadku rezygnacji przez ubezpieczonego z ubezpieczenia a także rozwiązania przez ubezpieczonego stosunku ubezpieczenia w wypadkach, o których mowa w rozdziale 5 pkt7 – 8 (rozdz. 3 pkt 2). Ubezpieczony zobowiązany był do zapłaty zadeklarowanych w deklaracji przystąpienia składek Bieżących oraz składki pierwszej (rozdz. 5 pkt 1). Obowiązku ubezpieczyciela określone zostały w rozdz. 12 pkt 1 ppkt 1 i 2. Przepis ten stanowił, że ubezpieczyciel wypłaca świadczenie ubezpieczeniowe ubezpieczonemu z tytułu dożycia do końca okresu odpowiedzialności albo uprawnionemu z tytułu zgonu ubezpieczonego w okresie odpowiedzialności z zastrzeżeniem postanowień rozdziału 9. Zgodnie z definicją zawartą w umowie, świadczenie ubezpieczeniowe to świadczenie pieniężne ubezpieczyciela wypłacane ubezpieczonemu lub uprawnionemu w razie zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego (rozdział 1 pkt 23) zaś zdarzenie ubezpieczeniowe to zgon ubezpieczonego w okresie odpowiedzialności ubezpieczyciela lub dożycie przez ubezpieczonego do końca okresu odpowiedzialności (rozdz. 1 pkt 34). Ubezpieczony po rozpoczęciu ochrony ubezpieczeniowej mógł zrezygnować z ubezpieczenia z zachowaniem formy pisemnej. W razie rezygnacji ubezpieczonego z ubezpieczenia ubezpieczyciela w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania oryginału oświadczenia w tym zakresie wypłaca środki z tytułu Całkowitego wykupu na rachunek bankowy wskazany przez Ubezpieczonego w oświadczeniu o rezygnacji z ubezpieczenia. W razie całkowitego wykupu, ubezpieczyciel zwraca ubezpieczonemu kwotę równą Wartości Rachunku pomniejszoną o stosowny podatek dochodowy od osób fizycznych (w przypadku osiągnięcia dochodu z tytułu inwestowania składki pierwszej oraz składek bieżących) oraz o opłatę likwidacyjną (rozdz. 14 pkt. 2, 4 i 5). Opłata likwidacyjna naliczana i pobierana w przypadku Całkowitego wykupu określona jest procentowo w „Tabeli Opłat i Limitów Śładek” od wartości umorzonych jednostek uczestnictwa Funduszu w rachunku. Pobranie opłaty następuje poprzez pomniejszenie kwoty

wypłacanej ubezpieczonemu o wartość opłaty likwidacyjnej (rozdz. 8 pkt 4). Bezsprzeczonym w sprawie jest, że przypadku powoda opłata ta stanowiła 100 % wartości rachunku powoda.

(dowód: deklaracja przystąpienia do ubezpieczenia – k. 65 i n.;

Warunki Ubezpieczenia(...)- k. 11 – 14)

Powód zadeklarował uiszczanie bieżących miesięcznych składek w wysokości 3 127 zł oraz wysokość składki pierwszej – 119 250 zł. Ich zapłata została potwierdzona przez stronę pozwaną wydaniem Certfikatu Nr (...) z dnia 16.06.2009 r. Wpłacone przez powoda środki zostały przeznaczone na nabycie jednostek Uczestnictwa Funduszu Kapitałowym (...). Za wpłacone przez powoda środki nabyto 796,95541 jednostek uczestnictwa Funduszu Na Rachunku. Wobec nieuiszczania przez powoda bieżących składek, stosunek ubezpieczeniowy łączący strony uległ rozwiązaniu w dniu 23.11.2010 r. Wartość rachunku powoda na dzień rozwiązania wynosiła 103 875,17 zł. Strona pozwana dokonała umorzenia wszystkich jednostek Uczestnictwa Funduszu zgromadzonych na Rachunku a następnie dokonała potrącenia wysokości opłaty likwidacyjnej (100 % wartości rachunku – kwota 103 875,17 zł).

(dowód: certyfikat – k. 10;

pismo strony pozwanej z dnia 30.07.2015 r. – k. 15)

W dniu 30.06.2015 r. wpłynęło do strony pozwanej pismo powoda wzywające do wypłaty kwoty równej wartości rachunku tj. 103 875,17 zł. Następnie pismem z dnia 08.09.2015 r. powód ponownie wezwał stronę pozwaną do zapłaty kwoty 103 875,17 zł tytułem zwrotu pobranej opłaty likwidacyjnej w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma, które zostało doręczone stronie pozwanej w dniu 08.09.2015 r. Strona pozwana odmówiła spełnienia świadczenia.

(powód: pismo z dnia 30.07.2015 r. – k. 15;

pismo z dnia 03.09.2015 r. – k. 16;

pismo z dnia 05.10.2015 r. – k. 18)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Stan faktyczny rozpoznawanej sprawy był w zasadzie bezsporny – fakt przystąpienia przez powoda do ubezpieczenia, uiszczenia składki pierwszej i bieżących, sposób ich alokacji, fakt rozwiązania umowy wobec zaprzestania opłacania przez powoda składek a także wartość rachunku powoda na dzień umorzenia jednostek uczestnictwa Funduszu – 103 875,17 zł. Bezsprzeczona jest także okoliczność, że strona pozwana nie wypłaciła powodowi żadnych kwot wobec dokonania pobrania opłaty likwidacyjnej w wysokości 100% wartości rachunku. Wobec treści podniesionych w pozwie zarzutów rzeczą Sądu jest ocena zasadności żądania pozwu przez pryzmat przesłanek uznania zakwestionowanego przez powoda zapisu warunków ubezpieczenia za niedopuszczalną klauzulę abuzywną, przy uwzględnieniu podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia.

Zgodnie z art. 385¹ par. 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, z tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Zakwestionowane przez powoda postanowienie umowne zawarte w rozdziale 14 pkt 6 i rozdziale 8 pkt. 1 ppkt 2 i pkt 4 Warunków Ubezpieczenia (...) wbrew twierdzeniom strony pozwanej nie dotyczą postanowień określających główne świadczenia stron. Zgodnie z art. 805 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Jak wynika z treści postanowień zawartych w rozdziale 2 pkt 1 Warunków ubezpieczenia (...) przedmiotem zawartej umowy ubezpieczenia było życie ubezpieczonego. Celem zaś ubezpieczenia było gromadzenie i inwestowanie środków finansowych ubezpieczonego przy wykorzystaniu Ubezpieczeniowego Funduszu Kapitałowego. Przy tak skonstruowanej umowie należy przyjąć, że ubezpieczyciel zobowiązany był w razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego do wypłaty świadczenia pieniężnego wynikającego z ubezpieczenia ale także do wypłaty wartości jednostek uczestnictwa zakupionych w funduszu kapitałowym. Obowiązki ubezpieczyciela w tym zakresie zostały jasno i precyzyjnie określone w rozdziale 12 pkt 1 ppkt 1 i 2. Zgodnie z treścią postanowień umowy Ubezpieczyciel wypłaca świadczenie ubezpieczeniowe ubezpieczonemu z tytułu dożycia do końca okresu odpowiedzialności albo uprawnionemu z tytułu zgonu ubezpieczonego w okresie odpowiedzialności z zastrzeżeniem postanowień rozdziału 9. Zawarty w rozdziale 1 słowniczek pojęć zawartych w umowie pozwala w ścisły sposób przypisać treść podstawowym obowiązkom strony pozwanej wynikających z łączącej strony umowy. Zgodnie z definicją zawartą w umowie świadczenie ubezpieczeniowe to świadczenie pieniężne ubezpieczyciela wypłacane ubezpieczonemu lub uprawnionemu w razie zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego (rozdział 1 pkt 23) zaś zdarzenie ubezpieczeniowe to zgon ubezpieczonego w okresie odpowiedzialności ubezpieczyciela lub dożycie przez ubezpieczonego do końca okresu odpowiedzialności (rozdz. 1 pkt 34). Obowiązki powoda zostały określone wprost w postanowieniu zawartym w pkt. 1 rozdziału 5 warunków ubezpieczenia. Zgodnie z jego treścią, był on zobowiązany do zapłaty zadeklarowanych w deklaracji przystąpienia składek bieżących oraz składki pierwszej. Uprawnienie ubezpieczonego do rezygnacji z ubezpieczenia i wynikające z tego obowiązki ubezpieczającego stanowią dodatkowe postanowienia umowne, które nie mają charakteru świadczeń głównych stron. W świetle powyższego należy uznać, że zakwestionowany przez powoda zapis nie dotyczy postanowień określających główne świadczenia stron.

W dalszej kolejności Sąd przyjął, że zakwestionowane postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie z powodem. Jak już wspomniano, ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4) w rozpoznawanej sprawie na stronie pozwanej. Strona pozwana nie sprostowała temu obowiązkowi m.in. wobec zwrotu złożonej po upływie określonego terminu odpowiedzi na pozew i oddaleniu spóźnionego, złożonego na rozprawie w dniu 22.07.2016 r. wniosku dowodowego z zeznań świadka A. G. (art. 207 § 6 k.p.c.).

Dokonana przez Sąd incydentalna ocena zaskarżonego przez powoda postanowienia umownego potwierdziła podnoszone przez niego zarzuty. Sąd uznał, że postanowienie umowy, które nakłada na konsumenta obowiązek poniesienia w razie rozwiązania umowy opłaty likwidacyjnej pochłaniającej wszystkie środki zgromadzone na jego rachunku stanowi niedozwoloną klauzulę umowną. Sąd Najwyższy w swym wyroku z dnia 18.12.2013 r. (I CSK 149/13, OSNC 2014/10/103) w sposób jednoznaczny wskazał, że postanowienie ogólnych warunków umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, przewidujące, że w razie wypowiedzenia umowy przez ubezpieczającego przed upływem 10 lat od daty zawarcia umowy, ubezpieczyciel pobiera opłatę likwidacyjną powodującą utratę wszystkich lub znacznej części zgromadzonych na rachunku ubezpieczającego środków finansowych, rażąco narusza interesy konsumenta i stanowi niedozwolone postanowienie umowne w świetle art. 385⁽¹⁾ § 1 zdanie pierwsze k.c. W ocenie Sądu wskazać należy, że opłata likwidacyjna w wysokości 100 % środków wpłaconych narusza dobre obyczaje, gdyż sankcjonuje przejście przez ubezpieczyciela całości zgromadzonych przez ubezpieczającego środków w całkowitym oderwaniu od skali poniesionych przez ten podmiot wydatków i kosztów związanych z zawarciem umowy, co prowadzi do wzbogacenia się ubezpieczyciela kosztem ubezpieczającego. Oceny tej nie może zmienić treść złożonych do akt przez stronę pozwaną dowodów – faktury z dnia 05.06.2009 r., nr (...) na kwotę 3 869 100 zł z tytułu kosztów pośrednictwa ubezpieczeniowego (...) czy dowody uiszczonych na rzecz (...) banku S.A. kwot. W żaden sposób nie można wskazywać w nich sum przypisać i powiązać z umową zawartą z powodem i zweryfikować ich pod kątem poniesionych przez stronę pozwaną kosztów związanych z zawarciem tej umowy. W ocenie Sądu że strona pozwana nie udowodniła swojej tezy o kompensacyjnym charakterze opłaty

likwidacyjnej mającej wyrównać pozwanemu uszczerbek majątkowy, jakiego doznaje on na skutek wypowiedzenia umowy przez klienta przed upływem 10 lat od jej zawarcia. Pozwany nie wykazał też racjonalnego i dającego się zaakceptować powiązania kosztów i ryzyka ubezpieczyciela z wysokością opłaty likwidacyjnej. Trudno więc zaskarżone postanowienie ocenić inaczej niż jako swoistą sankcję za rezygnację z dalszego ubezpieczenia, przy czym ma ona charakter uniwersalny tzn. jest całkowicie niezależna od wartości posiadanych przez ubezpieczonego jednostek uczestnictwa. Może to więc być zarówno kwota rzędu kilkudziesięciu tysięcy jak i kilkaset tysięcy. Okoliczność ta w oczywisty sposób uwidacznia fakt braku jakiegokolwiek powiązania zgłaszanych przez stronę pozwaną kosztów zawarcia umowy z wysokością ustanowionej w łączącej strony umowie opłaty likwidacyjnej. Treść łączącej strony umowy nie definiuje pojęcia opłaty likwidacyjnej. Nie wynika z treści jej postanowień aby miała ona charakter odszkodowawczy. Sąd nie kwestionuje co do zasady uprawnienia ubezpieczyciela do wprowadzenia we wzorcach umowy ubezpieczenia opłat likwidacyjnych, dostrzegając istotę podniesionych przez stronę pozwaną zarzutów związanych z przerzuceniem ryzyka związanego z umową tylko na jedną stronę. Należy wyraźnie podkreślić, że przedmiotem rozpoznania Sądu w niniejszej sprawie jest zapis umowy, który ustala wysokość opłaty likwidacyjnej na poziomie 100 % wartości rachunku.

W dalszej części należy wskazać, odnosząc się do zarzutu strony pozwanej, iż dokonywana przez Sąd ocena winna uwzględniać całokształt postanowień łączącej strony umowy, że z treści warunków ubezpieczenia wynika, że cel umowy ubezpieczeniowej o charakterze takim, jak łączył strony, zakładał istnienie długotrwałego, stabilnego stosunku prawnego w celu zgromadzenia jak najwyższego kapitału i wygenerowania możliwie najlepszego efektu ekonomicznego dla ubezpieczonego, co zapewniać miało określone korzyści także ubezpieczycielowi. Zrozumiałe jest więc, że strona pozwana była zainteresowana jak najdłuższym uiszczaniem składek w celu ich dalszego inwestowania. Jednakże zachęcanie klientów do kontynuowania umowy nie może polegać na obciążaniu ich, w przypadku wypowiedzenia umowy, opłatami likwidacyjnymi prowadzącymi do utraty całości wartości zgromadzonych na rachunku. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23.03.2005 r. (I CK 586/04) dopuszczalność umownego zobowiązania się do zwrotu kosztów niezbędnych do zawarcia umowy na wypadek odstąpienia od niej, nie oznacza dopuszczalności zobowiązania do zwrotu dowolnie oznaczonej kwoty. Koszt niezbędny do zawarcia umowy może być określony kwotowo bądź procentowo, ale nie zwalnia przedsiębiorcy od wykazania, że poniósł niezbędne do zawarcia umowy koszty w kwocie określonej w umowie. W rozpoznawanej sprawie w umowie brak nawet wskazania, że opłata likwidacyjna służy pokryciu znacznych kosztów ponoszonych przez ubezpieczyciela w związku z zawarciem umowy, w tym kosztów akwizycji i prowizji pośrednika, a ponadto ma na celu zrównoważenie szczególnego prawa przysługującego ubezpieczającemu w postaci prawa wykupu. Ukształtowanie obowiązku nałożonego na konsumenta w postaci konieczności poniesienia opłaty likwidacyjnej w wysokości 100 % wartości rachunku jako wartości w gruncie rzeczy abstrakcyjnej, jest niezgodne z dobrymi obyczajami, wymagającymi lojalność przedsiębiorcy wobec konsumenta oraz jasnych i przejrzystych postanowień umownych bez zatajania jakichkolwiek okoliczności wpływających na prawną i ekonomiczną sytuację konsumenta w razie zawarcia umowy.

Rażące naruszenie interesów konsumenta w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast "działanie wbrew dobrym obyczajom" w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie wskazane w tym przepisie formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakreślone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, "Biuletyn SN" 2005, nr 11, s. 13). Obie te podstawy zostały w toku niniejszego procesu dowiedzione przez powoda. Strona pozwana zaś nie wykazała, jakie konkretnie elementy łączącego strony stosunku prawnego pozwoliłyby w odmienny sposób dokonać oceny zaskarżonych postanowień.

Skutkiem uznania zakwestionowanego przez powoda postanowienia umowy za klauzulę abuzywną jest niezwiązanie go treścią tego postanowienia (art. 385¹ § 1 k.c.). Oznacza to, że ubezpieczyciel nie miał prawa naliczyć i pobrać opłaty likwidacyjnej. Pobierając ją, bezpodstawnie

wzbogacił się kosztem powoda. Zgodnie zaś z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Świadczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia ma charakter bezterminowy. O terminie spełnienia świadczenia decyduje treść zobowiązania albo jego właściwość. Zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Innymi słowy to wezwanie wierzyciela do zapłaty wyznacza termin spełnienia świadczenia przez dłużnika. Jak wynika z treści pisma powoda z dnia 03.09.2015 r. wyznaczył on stronie pozwanej ostateczny termin do zapłaty dochodzonego roszczenia – 7 dni od dnia otrzymania pisma, co wedle twierdzeń strony pozwanej nastąpiło w dniu 08.09.2015 5. (pismo z dnia 05.10.2015 r.). Powód nie kwestionował tego faktu. Mając na uwadze upływ siedmiodniowego terminu w dniu 15.09.2015 r., strona pozwana pozostawała w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia od dnia 16.09.2016 r. i od tego czasu zobowiązana jest, zgodnie z art. 481 § 1 k.c., zapłacić powodowi odsetki za opóźnienie.

Przesądzenie, iż podstawę prawną żądania powoda stanowi przepis art. 405 k.c. czyni niezasadnym podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia roszczenia. Termin przedawnienia roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia się, zgodnie z art. 118 k.c. wynosi dziesięć lat. Biorąc pod uwagę fakt, że bezskuteczność niedozwolonych postanowień umownych następuje ex lege, początek biegu terminu przedawnienia roszczenia powoda należy ustalić na podstawie normy zwartej w art. 120 § 1 zd. 2 k.c. Zgodnie z jego treścią jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Dla rozpoczęcia biegu przedawnienia nie jest zatem istotne to, czy czynność uprawnionego została podjęta i czy uprawniony w ogóle był świadom tego, że przysługuje mu roszczenie i powinien podjąć jakąś czynność w celu jej zrealizowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24.04.2003 r., I CKN 316/01, OSN 2004, Nr 7-8, poz. 117). Najwcześniejszym możliwym terminem, w jakim powód mógł wezwać stronę pozwaną do zwrotu niezasadnie pobranej opłaty likwidacyjnej był dzień jej pobrania przez stronę pozwaną a więc dzień ostatecznego rozliczenia z pozwanym na skutek rozwiązania umowy ubezpieczenia. Umorzenie wszystkich jednostek Uczestnictwa Funduszu Zgromadzonych na Rachunku nastąpiło w dniu 23.11.2010 r. Od następnego dnia biegnie dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia powoda z tego tytułu.

Mając na uwadze powyższe rozważania, orzeczono, jak w pkt. I wyroku, oddalając dalej idące powództwo w zakresie odsetek w pkt. II wyroku.

Orzeczenie o kosztach wydano na podstawie art. 98 k.p.c. Na zasądzoną kwotę 8811 zł składa się kwota 5 149 zł tytułem uiszczonej przez powoda opłaty od pozwu, kwota 17 zł tytułem kosztów opłaty od pełnomocnictwa oraz kwota 3 600 zł tytułem zastępstwa procesowego ustalona na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 490 oraz z 2015 r. poz. 617 i 1078).